

บทความวิจัย (Research Article)

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ที่มีต่อความสามารถ
ในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

EFFECT OF THAI LANGUAGE LEARNING ACTIVITIES BY USING 5-STEP PROCESS ON
ANALYTICAL THINKING FOR GRADE 9 STUDENTS

Received: April 1, 2020

Revised: May 20, 2020

Accepted: May 29, 2020

อำภา จ้างเจริญ^{1*} และกฤษณา คิตติ²
Ampa Changcharoen^{1*} and Krissana Kiddee²

^{1,2}สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

^{1,2}King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok 10520, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: ampa.c@ds.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน สำหรับพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน สำหรับพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน กับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุขุมวิทพณิชย อนุบาล กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 2 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน และแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่มีความยากง่ายเท่ากับ 0.53 - 0.76 มีอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.21 - 0.68 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที แบบสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.02) 2) ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน เท่ากับ 87.45/84.25 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และ 3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการ 5 ขั้นตอน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

Abstract

The objectives of this research were 1) study the quality of Thai language learning activities by using 5-step process for developing capacity of analytical thinking for grade 9 students, 2) study the efficiency of Thai language learning activities by using 5-step process for developing capacity of analytical thinking for grade 9

students, and 3) compare student's analytical thinking between the students studying Thai language by using 5-Step Process learning activities and the students studying Thai language by using conventional method. The sample in this study consisted grade 9 students studying in 2 classrooms at Sukum Navapan Uppathum School in Bangkok. The participants were selected by cluster random sampling method. The instruments employed in this study were the instructional plan for Thai language learning activities by using 5-step process, quality assessment form of instructional plan for Thai language learning activities by using 5-step process, analytical thinking ability test obtaining, difficulty at 0.53 - 0.76 and discrimination power at 0.21 - 0.68. In addition, the reliability was 0.81. The statistical methods used in data analysis were Mean score (\bar{X}), Standard Deviation (S.D.) and Independent sample t-test. The results of the research show that 1) the level of the quality of instructional plan for Thai language learning activities by using 5-step process was very good (\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.02), 2) the efficiency of instructional plan was 87.45/84.25 followed in specified criteria 80/80 and 3) the analytical thinking ability of grade 9 students who studied Thai language by using 5-Step Process learning activities was higher than grade 9 students who studied Thai language by using conventional method with statistical significant at the .05 level.

Keywords: Learning Activities, 5-Step Process, Analytical Thinking Ability

บทนำ

การเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่งผลให้ข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ถูกเผยแพร่อย่างรวดเร็ว การแสวงหาความรู้ หรือการรับข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน จำเป็นจะต้องมีทักษะการคิดที่สามารถ แยกแยะข้อมูล พิจารณาความแตกต่าง ข้อเท็จจริง และสรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล ทักษะการคิดที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การคิดวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นทักษะการคิดขั้นพื้นฐานในการพัฒนาการคิดในระดับที่สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องช่วยพัฒนาทักษะทางการคิดของนักเรียนด้วย

ภาษาไทยเป็นวิชาที่มีความสำคัญในการช่วยพัฒนากระบวนการอ่านของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีทักษะที่สามารถนำไปพัฒนาสู่การมีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ (Khaengkhan, 2010, p. 21) กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่จะใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยการบรรยายเป็นหลัก เพราะเชื่อว่าการเรียนภาษาไทยเป็นนามธรรม การใช้วิธีการบรรยายหรือการอธิบายเป็นวิธีที่สะดวก และสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็ว จึงทำให้ครูถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนจดจำเพียงความรู้ที่ตน ครูจึงเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นเพียงฝ่ายเดียว และให้นักเรียนมีหน้าที่รับความรู้ ที่เรียกว่า “สำเร็จรูป” จึงทำให้เกิดปัญหาว่านักเรียนไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้ ไม่เกิดกระบวนการคิดและการเรียนรู้ที่แท้จริงทำให้นักเรียนไม่เห็นประโยชน์และความสำคัญของการเรียนภาษาไทย การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในปัจจุบันควรเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการคิด รู้จัก สังเกต แยกแยะ วิเคราะห์ วิจารณ์ และเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนมากกว่าให้นักเรียนจดจำเนื้อหาของบทเรียนเพียงอย่างเดียว Thongard (2018, pp. 171-184) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในปัจจุบันควรเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิมๆ คือ ครูต้องนำสมรรถนะหลักในศตวรรษที่ 21 มาเป็นฐานในการออกแบบประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน ซึ่งจะเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการเข้าสู่ยุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ Sutthinarakorn (2017, p. 48) ได้กล่าวว่า การเรียนในยุคปัจจุบัน หรือยุคใหม่นั้น ต้องเปลี่ยนจากการท่องจำสู่การบริหารความรู้ โดยจะเห็นได้ว่าปัจจุบันนักเรียนสามารถค้นหาความรู้ผ่านเทคโนโลยีได้อย่างไร้ขีดจำกัด ดังนั้น การศึกษาควรเน้นไปที่วิธีค้นหาความรู้ และถ่วงรอนข้อมูล สร้างสมรรถนะด้านการคิด รู้จักแยกแยะ วิเคราะห์ ข้อมูลที่ค้นหา และเพื่อประยุกต์ใช้ความรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ Phinla (2017, p. 349); Sinlarat and Fakkhaw (2017, p. 1) กล่าวว่า

การคิดวิเคราะห์ถือเป็นส่วนหนึ่งของการปูพื้นฐานให้เกิดการคิดในระดับอื่นๆ เป็นการส่งเสริมสติปัญญาให้แก่ผู้เรียนสำหรับใช้ในการดำเนินชีวิต ในสังคมปัจจุบันนักเรียนต้องเผชิญกับสภาพการณ์ต่างๆ ที่ต้องใช้ความคิดในการแยกแยะสิ่งดีและไม่ดี และช่วยให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์คือส่วนหนึ่งของสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการคิดที่สำคัญในการเรียนรู้ในทุกสาขาวิชา เพราะการคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานต่อกระบวนการคิดขั้นสูงอีกหลายประการ ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ (Sinlarat & Fakkhaw, 2017, p. 50) แม้ว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์จะมีความสำคัญ และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับผู้เรียน แต่กลับพบว่าผลการประเมินยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง โดยจะเห็นได้จากคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นการทดสอบความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ในปี 2559 – 2561 มีคะแนนร้อยละ 46.36, 48.29 และ 54.42 ตามลำดับ (National Institute of Educational Testing Service, 2018, pp. 1-11) ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบ โครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme International Student Assessment: PISA) ผลการทดสอบความสามารถในการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ในปี 2552, 2555 และ 2558 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 421, 441 และ 409 คะแนนตามลำดับ (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2015, pp. 9-10) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผลคะแนนการทดสอบมีแนวโน้มลดลง และจากการศึกษาของผู้วิจัยเป็นรายโรงเรียน พบว่า ผลการสอบ O-NET ในรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุโขมนวพันธ์อุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีผลที่ยังไม่น่าพอใจ และจากผลการประเมินภายในสถานศึกษา ปี 2561 นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 30 ยังมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (Sukum Navapan Uppathum School, 2018, p. 19) ซึ่งสามารถบ่งบอกถึงปัญหาการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเดิมยังไม่สามารถช่วยส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด จากปัญหาดังกล่าวจึงนำไปสู่ความสนใจในการหาแนวทางการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่เน้นกระบวนการคิดของนักเรียนในการพัฒนา และส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวทางและกระบวนการที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พบว่า กระบวนการ 5 ขั้น (5-Step Process) ที่พัฒนาขึ้นโดย Limbach and Waugh (2010) เป็นวิธีที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกการปฏิบัติ ใช้การสังเกต คิดวิเคราะห์ เพื่อแยกแยะข้อมูลที่ได้รับ และสรุปผลข้อมูลได้อย่างสมเหตุสมผล แทนการรับความรู้จากครูเพียงอย่างเดียว การใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-Step Process) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วยให้การสอนดำเนินไปอย่างมีขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการที่ชัดเจนและเป็นวิธีการสอนที่ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนจากการจัดกิจกรรม การค้นหาคำตอบจากคำถามที่ช่วยกระตุ้นกระบวนการคิดของผู้เรียน การได้รับผลสะท้อนกลับจากการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนได้ การฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อให้เกิดทักษะที่จำเป็น และสามารถนำไปต่อยอดความรู้ได้ในทุกสาขาวิชา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น สำหรับพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น สำหรับพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น กับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-Step)

ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของ Limbach and Waugh (2010, pp. 1-7) โดยกระบวนการ 5 ขั้น (5-Step Process) มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (Determine Learning Objectives)

ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม (Teach Through Questioning)

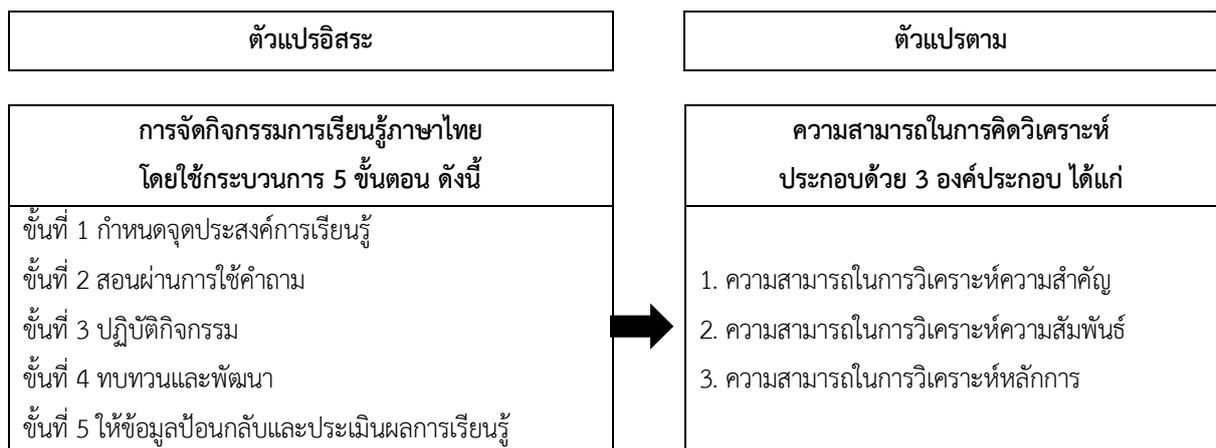
ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม (Practice Before Assessment)

ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา (Review, Refine, and Improve)

ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและการประเมินผลการเรียนรู้ (Provide Feedback and Assessment of Learning)

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดเรื่องการกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาระดับพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของ Bloom (1956) ที่ปรับปรุงใหม่โดย Anderson and Krathwohl (2001) ได้มีการแบ่งวัตถุประสงค์ไว้ 6 ระดับ ได้แก่ 1) ชั้นจำ (Remembering) 2) ชั้นเข้าใจ (Understanding) 3) ชั้นประยุกต์ใช้ (Applying) 4) ชั้นวิเคราะห์ (Analyzing) 5) ชั้นประเมินค่า (Evaluating) 6) ชั้นสร้างสรรค์ (Creating) และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวัดความสามารถในชั้นการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Bloom เป็นฐานในการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการวิเคราะห์ความสำคัญ 2) ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และ 3) ความสามารถในการวิเคราะห์หลักการ ผู้วิจัยมุ่งวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยวัดจากความสามารถในองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบ Nonrandomized control group posttest-only design (Leekitchwatana, 2016, p. 290) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น และทำการเก็บข้อมูลหลังการทดลอง ประกอบด้วยขอบเขตของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุขุมนพรัตน์อุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 6 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 180 คน ซึ่งทางโรงเรียนได้จัดห้องเรียนแบบคละความสามารถของผู้เรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุขุมนพรัตน์อุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร ที่เรียนวิชาภาษาไทยภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการสุ่มห้องเรียนมา 2 ห้องเรียน แต่ละห้องเรียนมีนักเรียนกลุ่ม เก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยจัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มที่ใช้หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น จำนวน 38 คน กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่เรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น จำนวน 30 คน และกลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มที่เรียนโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น และ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาสาระวิชาภาษาไทย ในหน่วยที่ 3 เรื่องการอ่านวินิจสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบไปด้วยเนื้อหาย่อยๆ ดังนี้ 1) พรรณคดีในบทเรียน 2) ข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน 3) งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ 4) สารคดีเชิงประวัติ และ 5) บทร้อยกรอง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาในการทดลอง 10 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1) พรรณคดีในบทเรียนนิทานพื้นบ้าน เรื่องพิกลทอง 2) ข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน เรื่องโซเซียลมีเดีย สื่อไร้สายมหัศจรรย์วัยรุ่น 3) งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ เรื่องความสุขของกะทิ 4) สารคดีเชิงประวัติ เรื่องยายยิ้ม..รอยยิ้มที่ยิ่งใหญ่ และ 5) พรรณคดีบทร้อยกรอง เรื่องอิศรญาณภาษิต

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1) พรรณคดีในบทเรียนนิทานพื้นบ้าน เรื่องพิกลทอง 2) ข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน เรื่องโซเซียลมีเดีย สื่อไร้สายมหัศจรรย์วัยรุ่น 3) งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ เรื่องความสุขของกะทิ 4) สารคดีเชิงประวัติ เรื่องยายยิ้ม..รอยยิ้มที่ยิ่งใหญ่ และ 5) พรรณคดีบทร้อยกรอง เรื่องอิศรญาณภาษิต

3. แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ตามแนวคิดของ Siripooobal (2010, pp. 19-23) ประเด็นที่นำมาประเมินแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) มีความครบถ้วนและสอดคล้องสัมพันธ์กันขององค์ประกอบแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ความถูกต้องของสาระสำคัญ 3) ความถูกต้องของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 4) ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ 5) ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด 6) ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ และ 7) ความถูกต้องและเหมาะสมของการวัดและประเมินผล

3.2 สร้างข้อคำถามกับประเด็นในการพิจารณาคุณภาพแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการประเมินให้สอดคล้องตามกรอบแนวคิด

3.3 นำข้อคำถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามในแบบประเมินกับนิยามศัพท์ที่กำหนด และลงความเห็น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม โดยผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่า ตั้งแต่ 0.67 - 1.00

3.4 เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 มาใช้ในการสร้างแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้ความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5 นำแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4. แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโดยใช้แนวคิดของ Bloom (1956) เป็นฐานในการวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ ซึ่งครอบคลุม 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์ความสำคัญ ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และความสามารถในการวิเคราะห์หลักการ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.53 - 0.76 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21 - 0.68 และมีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.81

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุโขมนวพันธุ์ อุปลัมภ์ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

2. นำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านการประเมินคุณภาพเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 เพื่อหาประสิทธิภาพแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้วิธีการหาประสิทธิภาพของ Brahmawong (2013, pp. 1-19)

3. นำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่ผ่านการประเมินคุณภาพและหาประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว ไปดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งนำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติไปดำเนินการจัดการสอนกับกลุ่มควบคุม

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม จำนวนทั้งหมด 5 แผนโดยใช้เวลาทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง จึงทำการทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นำคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคุณภาพแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น โดยการกำหนดเกณฑ์ใช้แนวคิดของ Best and Kahn (1993) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ผลการหาประสิทธิภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น โดยการใช้อยู่สูตร E_1/E_2 ตามแนวคิดของ Brahmawong (2013, pp. 1-19)

3. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ โดยการทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบไปด้วยแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) วรรณกรรมประเภทวรรณคดีในบทเรียน 2) วรรณกรรมประเภทข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน 3) วรรณกรรมประเภทงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ 4) วรรณกรรมประเภทสารคดีเชิงประวัติ และ 5) วรรณกรรมประเภทบทร้อยกรอง ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจประเมินคุณภาพแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผลการประเมินแสดงสรุปได้ ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับคุณภาพแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
วรรณกรรมประเภทวรรณคดีในบทเรียน	4.53	0.14	มากที่สุด
วรรณกรรมประเภทข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน	4.48	0.15	มาก
วรรณกรรมประเภทงานเขียนเชิงสร้างสรรค์	4.49	0.12	มาก
วรรณกรรมประเภทสารคดีเชิงประวัติ	4.48	0.14	มาก
วรรณกรรมประเภทบทร้อยกรอง	4.50	0.17	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.50	0.02	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 แผน ได้แก่ วรรณกรรมประเภทวรรณคดีในบทเรียน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.14) และวรรณกรรมประเภทบทร้อยกรอง ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.17) มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 แผน ได้แก่ วรรณกรรมประเภทข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.15) วรรณกรรมประเภทงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.12) และวรรณกรรมประเภทสารคดีเชิงประวัติ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.14) สรุปในภาพรวมแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.02)

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุขุมวิทพณิชยาลัย จำนวน 38 คน ได้นำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น

ผลการทดลอง	จำนวนนักเรียน	คะแนน		ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าประสิทธิภาพของบทเรียน
		คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย		
ระหว่างเรียน	38	50	43.72	87.45	87.45/84.24
หลังเรียน	38	40	33.69	84.24	

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 43.72 และ 33.69 ตามลำดับ โดย E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ 87.45/84.24 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นกับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น กับนักเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

กลุ่มการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S	df	t	p
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น	30		34.50	2.47			
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ	30	40	30.67	2.73	58	5.69*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับมีคุณภาพมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, $S = 0.02$) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ โดยใช้กรอบแนวคิดของ Siripooab (2010, pp.19 – 23) จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน และสอดคล้องสัมพันธ์กับองค์ประกอบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความถูกต้องของสาระสำคัญ วัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระ มีความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ และมีความถูกต้องของการวัดและการประเมินผล นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเขียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดตามกรอบแนวคิดของ Chitchayawanit (2019, pp. 177– 182) เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดที่หลากหลาย รอบด้าน และสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และตัวชี้วัดของรายวิชาภาษาไทย ซึ่งทุกขั้นตอนของการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในงานวิจัย จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีคุณภาพเหมาะสมในการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนต่อไป ทำนองเดียวกับงานวิจัยของ Thongphiw (2013, p. 94) ที่ได้ทำการศึกษา การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอนผังกราฟฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งได้ใช้แนวทางการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเช่นเดียวกับแนวทางของผู้วิจัย กล่าวคือ มีการกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งด้านการกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลนักเรียนที่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด และมีการสอดแทรกแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$)

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.45/84.24 ซึ่งมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาและทำการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตามแนวทางของ Chitchayawanit (2019, pp. 177–182) ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี ตั้งแต่การกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะที่สามารถวัดได้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้หรือเนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน การกำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ผู้เรียนอย่างมีความถูกต้องและเหมาะสม มีการวัดและการประเมินผลเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของนักเรียน ที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ตลอดจนมีการบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นการบันทึกสรุปรายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือพบปัญหา อุปสรรคหรือไม่ รวมถึงผู้วิจัยได้มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ในการกำหนดเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของ Limbach and Waugh (2010, pp. 1-7) โดยเน้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน โดยการกำหนดขั้นของการทำกิจกรรมตั้งแต่ 1) การกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้ 2) การใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้นักเรียน ได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ 3) การปฏิบัติกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน 4) การทบทวนความรู้และพัฒนาความรู้ที่ได้รับ และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้และสะท้อนผลกลับกับนักเรียน ซึ่งเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น อย่างเป็นขั้นตอน การประเมินและการปรับปรุงคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งด้านองค์ประกอบของแผน และการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องตามแนวคิด การให้อิสระและให้เวลาในการคิดหาคำตอบของนักเรียน จากการถามคำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิด เพิ่มเติมความน่าสนใจของกิจกรรมที่สอดแทรกในระหว่างการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ก่อนนำไปใช้งานจริงในการวิจัย จึงทำให้ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทำนองเดียวกับงานวิจัยของ Chani (2013, p. 95) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิดเพื่อเพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบกระตุ้นคิดเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 82.21/81.01 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอนที่มีการออกแบบตามขั้นตอนที่เหมาะสมกับการพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงตามแนวคิดของ Limbach and Waugh (2010, pp. 1-7) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยบันได 5 ขั้นตอน (5-Step Process) เป็นกระบวนการฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการคิดในระดับสูง และเป็นการสร้างสภาพแวดล้อม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วม และการมีปฏิสัมพันธ์กัน ทั้งในการตอบคำถาม การแสดงข้อคิดเห็น ข้อโต้แย้ง และการวิพากษ์วิจารณ์ ดังนั้น นักเรียนจึงมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน มีโอกาสได้ประเมินผลงานของตนเองและเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอน จึงสามารถพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ แต่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกตินั้น นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ต่ำกว่า อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ได้เน้นการใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการกระตุ้นทักษะการคิด และแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของบทเรียนเท่าที่ควร และครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเดียวจึงทำให้ นักเรียนไม่เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทำนองเดียวกับงานวิจัยของ Angkhasanyalak (2016, p. 58) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอนที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นนั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Baeseiw (2019, p. 7) ที่ทำการศึกษารวบรวม การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ การดำเนินการทุกขั้นตอนยังมีพื้นฐานจากนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (Determine Learning Objectives) ผู้วิจัยกำหนดจุดประสงค์ โดยระบุถึงพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ ครอบคลุมความสามารถด้านการวิเคราะห์ ขั้นตอนดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Wiboolyasin (2014, p. 22) และ Anderson and Krathwohl (2001) ได้กล่าวว่า การเขียนจุดประสงค์ที่ดีควรเหมาะสมกับการคิดของนักเรียนช่วยพัฒนาการคิดของนักเรียนในระดับสูงขึ้น และหากมีการกำหนดจุดประสงค์ที่ดีแล้ว ครูจึงสามารถพัฒนาความรู้ของนักเรียนต่อไปในระดับขั้นการวิเคราะห์ได้

ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม (Teach Through Questioning) ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยการใช้คำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) ซึ่งเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดเพื่อพิจารณาข้อมูลและสามารถสรุปเพื่อตอบคำถาม และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ Phomkul (2011, pp. 183-184) ได้กล่าวว่า คำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีคำตอบที่ แตกต่างกันเป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการของความคิดเห็น การตั้งสมมติฐาน การพบคำตอบที่หลากหลายเป็นการคิดระดับวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินการนำคำถามลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) มาใช้ประกอบขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถช่วย

ให้นักเรียนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง กระตุ้นการคิด ทำทหายความสามารถ ให้นักเรียนเกิดความสนใจในการคิดหาคำตอบ ช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม (Practice Before Assessment) ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการคิดและการลงมือปฏิบัติจนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนสามารถค้นหาประเด็นสำคัญ และสรุปสิ่งที่ได้จากการร่วมกันอภิปรายหาคำตอบในชั้นเรียน ในกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นในครั้งนี้ เป็นการจัดกิจกรรมเชิงรุก (Active Learning) โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Plettikul (2015, p. 5) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวกจะช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงความรู้ สร้างความรู้ที่เกิดขึ้นในตนเอง เกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยกระบวนการคิดขั้นสูง คือ ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา (Review, Refine, and Improve) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการนำเสนอผลงานของตนเอง ซึ่งการนำเสนอมีทั้งเป็นแบบกลุ่ม แบบเดี่ยว และแบบคู่ตามความเหมาะสม เป็นการให้นักเรียนได้ใช้ทักษะในการพูดเสนอข้อมูลคำตอบของตนเองจากการทำใบงาน และยังเป็น การทบทวนการทำงานของตนเองด้วย หลังจากนั้นจึงพัฒนาความเข้าใจ โดยการให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมกับคำตอบของเพื่อนที่ได้นำเสนอไปแล้ว และตั้งคำถามซักถามกันเพิ่มเติมเพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนมีนิสัยช่างสงสัย ช่างสังเกต สอดคล้องกับ Limbach and Waugh (2010) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของการเรียน เช่น การรวบรวมข้อเสนอแนะจากเพื่อนๆ การแสดงความคิดเห็นที่โต้แย้งโดยชี้แจงรายละเอียดต่อเพื่อนในกลุ่ม จะช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนและพัฒนาบทเรียนได้และยังช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความคิดระดับสูงขึ้น

ขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและการประเมินผลการเรียนรู้ (Provide Feedback and Assessment of Learning) เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง และให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาผลงานของตนเองให้ดีขึ้น ผู้วิจัยได้ชี้แจงเกณฑ์การประเมินที่ใช้สำหรับการประเมินใบงาน และการเสนอผลงานให้นักเรียนทราบ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ซักถามในข้อมูลที่ตนเองสงสัยเกี่ยวกับเกณฑ์ในการประเมินผลในครั้งนี้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Fink (2003) กล่าวว่า ผู้สอนควรให้ข้อเสนอแนะที่ดีแก่นักเรียนโดยข้อเสนอแนะนี้อาจมาจากการประเมินการเรียนรู้ การปฏิบัติงานของนักเรียน และนักเรียนอาจให้ข้อเสนอแนะ และการประเมินผลที่ผู้สอนนำมาใช้ในการประเมินเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เลือกรูปแบบในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ทำนองเดียวกับ Bauthong (2017, pp. 1862-1863) ได้ศึกษาเรื่องการวัดและประเมินทักษะการเรียนในศตวรรษที่ 21 การวิจัยพบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับหลังจากการประเมินผลจะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา การใช้วิธีการประเมินโดยผู้เรียนประเมินตนเอง หรือเพื่อนประเมินเพื่อน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการประเมินเพื่อให้เกิดการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่จะช่วยกระตุ้นกระบวนการคิด ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมทุกคน นักเรียนบางคนอาจไม่กล้าแสดงออก ครูควรมีวิธีกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกล้าแสดงออกมากขึ้น เช่น การนำเสนอผลงานโดยไม่ให้ซ้ำคนเดิม หรือยื่นนำเสนอที่โต๊ะแทนการออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนรู้สึกไม่กดดันมากเกินไป

1.2 ครูควรมีทักษะการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดที่หลากหลาย โดยใช้คำถามที่สั้นๆ กระชับ และให้เวลานักเรียนในการคิดหาคำตอบโดยไม่เร่งรีบเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจ และกล้าแสดงออกในการตอบคำถามของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกมีอิสระในการคิดมากขึ้น

1.3 ครูควรเสริมแรงทางบวกอย่างสม่ำเสมอให้กับนักเรียนที่ปฏิบัติดีแล้ว และให้กำลังใจนักเรียนที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากผลการวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน สามารถช่วยพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการคิดขั้นสูงได้ การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรทำการทดลองกับทักษะการคิดขั้นสูงในรูปแบบอื่นๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดประเมินค่า การคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นเพิ่มเติม เนื่องจากเป็นรูปแบบการสอนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3 บทอ่านที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์นั้น ควรเป็นบทอ่านที่ร่วมสมัยและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพราะจะช่วยให้สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้

References

- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching and assessing: A revision of bloom's taxonomy of education objective*. New York: Longman.
- Angkhasanyalak, Y. (2016). *Effects of organizing Thai language activities by using 5-step process on analytical thinking ability and active learning attitudes of tenth grade students* (Master thesis). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Baeseiw, K. (2019). The development of analytical reading abilities on prose works of mathayomsuksa 3 students by using 5-step process and semantic mapping strategy. *Journal of Education Srinakharinwirot University*, 20(1), 1–14. [in Thai]
- Bauthong, S. (2017). Measurement and assessment learning skills in the 21st century. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies*, 10(2), 1856-1866. [in Thai]
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in education* (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Bloom, B. (1956). *Taxonomy of educational objectives, handbook I: The cognitive domain*. New York: David McKay.
- Brahmawong, C. (2013). Developmental testing of media and instructional package. *Silpakorn Educational Research Journal*, 5(1), 7–19. [in Thai]
- Chani, S. (2013). *Developing of innovation in teaching thai language for cognitive acceleration of analytical thinking skill in Mathayomsuksa 3 students* (Master thesis). Songkhla: Thaksin University. [in Thai]
- Chitchayawanit, K. (2019). *Learning management*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Fink, L. D. (2003). *A self-directed guide to designing courses for significant learning*. Retrieved August 9, 2019, from <http://www.finkconsulting.info/files/Fink2005SelfDirectedToCourseDesine.Doc>
- Khaengkhan, P. (2010). *Thai language at secondary level*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Leekitchwatana, P. (2016). *Educational research* (10th ed.). Bangkok: Mean Service Supply. [in Thai]

- Limbach B., & Waugh W. (2010). Developing higher level thinking. *Journal of Instructional Pedagogies*, 3(1), 1-9.
- National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). (2018). *The result of the Ordinary National Educational Testing (O-NET) grade 9*. Bangkok: National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). [in Thai]
- Phinla, W. (2017). Learning management process of social students teachers in the development of critical thinking among students in the 21st century. *Journal of Education Naresuan University*, 18(14), 349–359. [in Thai]
- Phornkul, C. (2011). *Teaching thinking process theory and application* (3rd ed.). Bangkok: V Print (1991). [in Thai]
- Plettikul, S. (2015). Quality of students derived from active learning process. *Journal of Educational Administration Burapha University*, 6(2), 1-12. [in Thai]
- Sinlarat, P., & Fakkhaw, S. (2017) *How to teach and create analytical?* (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Siripoobal, R. (2010). Process for writing a quality Learning management plan. *The Journal of Academics Affairs Ministry of Education*, 2(11), 19–23. [in Thai]
- Sukum Navapan Uppathum School. (2018). *Annual report of school 2018*. Bangkok: Sukum Navapan Uppathum School. [in Thai]
- Sutthinarakorn, W. (2017). The future of Thai education in the context of Thailand 4.0 in Mr. Aphisit Vejjajiva's perspective. *Kasetsart Educational Review Kasetsart University*, 32(1), 47–50. [in Thai]
- The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2015). *The assessment Result of the PISA 2015, literacy scientific, literacy reading, and literacy mathematical (Complete version)*. Bangkok: Success Publication. [in Thai]
- Thongard, C. (2018). Thai language Learning management by using 21st century competencies-based: theory to practice. *Journal of Education Studies Chulalongkorn University*, 46(1), 171–184. [in Thai]
- Thongphiw, W. (2013). *The development analytical thinking skills by use graphic organizer instructional model for grade 9 students* (Master thesis). Bangkok: Rajamangala University of Technology Thanyaburi. [in Thai]
- Wiboolyasarin, W. (2014). *Innovation and instructional media of Thai language* (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]